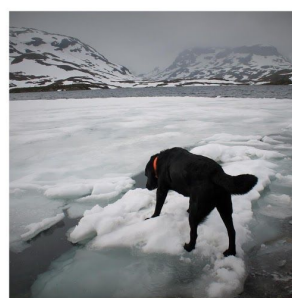
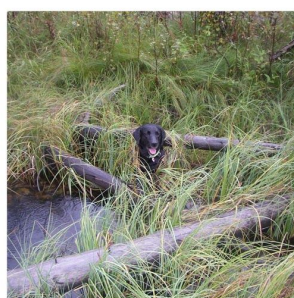
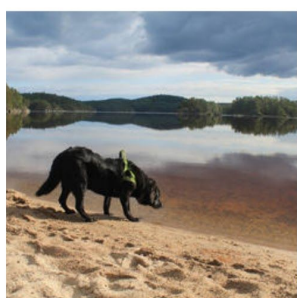

ZAOSTŘENO NA VODU

Kristýna Dostálková
www.kristynadostalkova.cz

Jsem ráda, že jste se rozhodli pro Noseworkové inspirace a doufám, že v tomto e-booku naleznete mnoho informací, které Vás v tréninku posunou dál a budete se k němu v případě problémů rádi vracet. Prosím respektujte, že tento e-book je určen pouze Vám a pro Vaše osobní použití. Jakékoliv šíření celého e-booku nebo jeho částí je bez mého souhlasu zakázané. Děkuji

OBSAH

I. ŠÍŘENÍ PACHU VE VODĚ (co je pes schopen dohledat)

Nedostupné úkryty

Proč nás zajímá, kde vylézá pach?

Stojatá voda

Tekoucí voda

Sekundární pachová ložiska

II. STRATEGIE PROHLEDÁNÍ (jak s minimální námahou prohledat terén)

Stojatá voda

Tekoucí voda

III. NÁCVIK (jak se vyvarovat nejčastějších chyb)

Pravidlo 10:1

Jakou zvolit obtížnost?

Čistota terénu

Doba pachování

Čistota úkrytu

Z pohledu rozhodčího

Jak hlásit nález

ŠÍŘENÍ PACHU VE VODĚ

Voda je velmi fascinující disciplína. Většinu lidí dost překvapí, že pes je schopný cítit vzorek i tehdy, když je ponořený pod vodou. Má to ale jedno velké ALE. Je třeba počítat s tím, že úplně ponořený vzorek se chová jako nedostupný úkryt.

Nedostupné úkryty

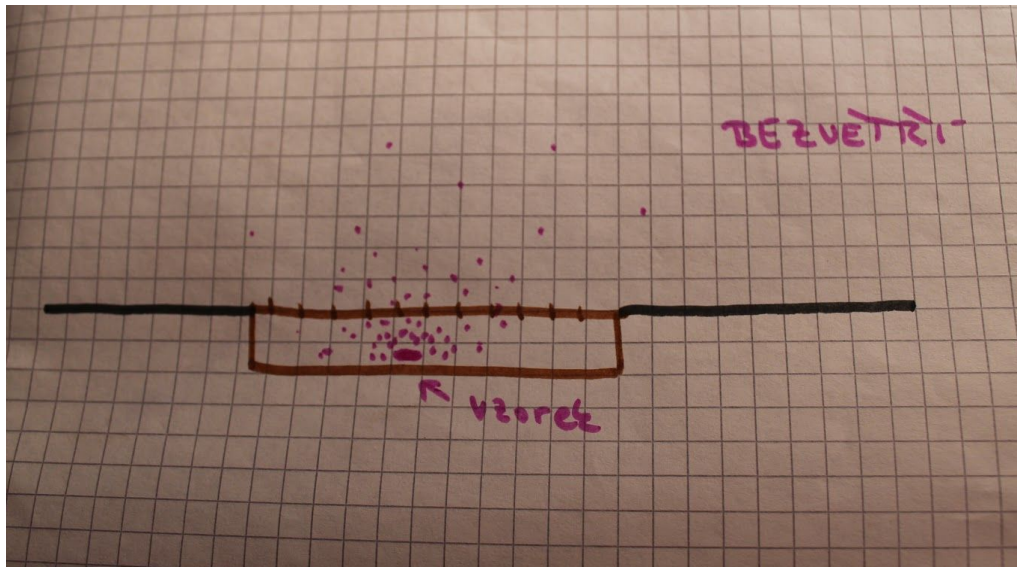
S nedostupnými typy úkrytů se pes běžně setkává v urbanech i v přírodě. Za nedostupný úkryt považujeme takový, kdy se pes není schopen dostat čumákem až ke vzorku. Nedostupný úkryt může být uzavřený (např. vzorek v uzavřeném šuplíku) i otevřený (např. vzorek položený za skříň). V obou výše zmíněných případech pes není schopný vzorek dohledat úplně přesně, protože se k němu prostě nedostane. V ideálním případě by se tedy měl intenzivně snažit dohledat zdroj pachu (což se mu nepodaří) a poté začít značit v místech, kde je pach nejintenzivnější. **A pozor, místo s nejintenzivnějším pachem nemusí nutně být místo co nejbliž u vzorku.**

Pro lepší pochopení si dáme ještě jeden typický příklad z urbanů, který se velmi podobá vodě (a většinu lidí máte podobným způsobem).

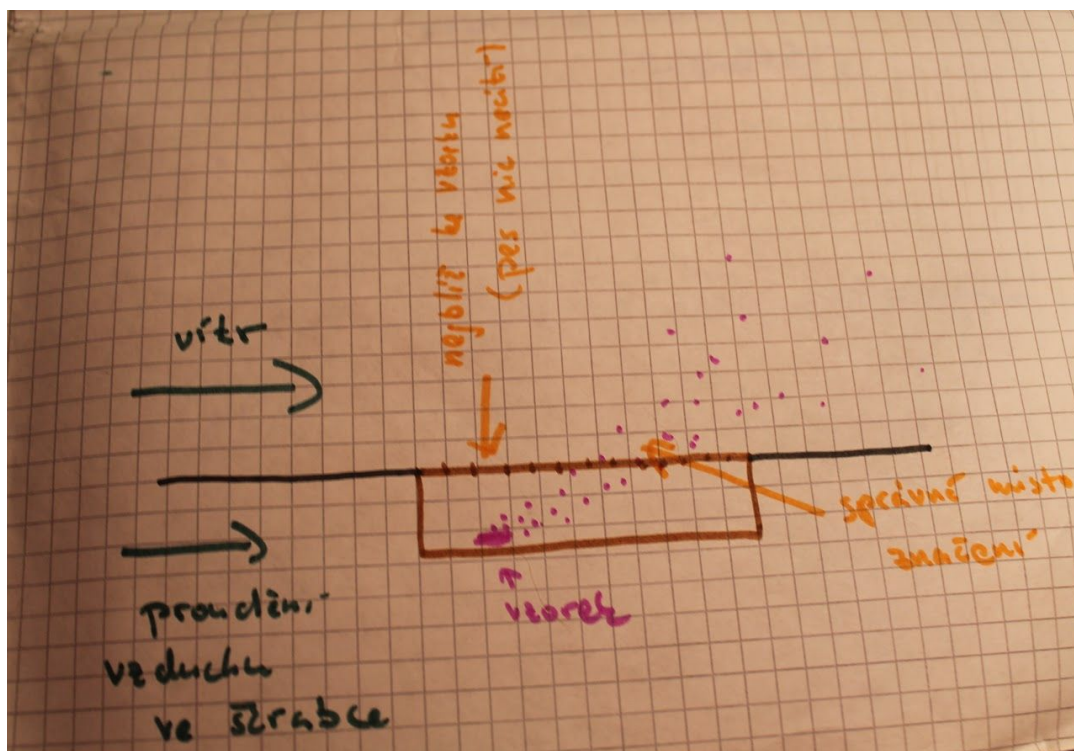

Škrabák na boty. Škrabáky nebývají nijak hluboké, takže vhozený vzorek je ve hloubce max. několika centimetrů. A pro psovoda je krásně viditelný. Přesto se málokdy stane, aby pes značil přímo nad místem, kde se nachází vzorek. Vě většině případů pes značí o 10, 20, někdy dokonce 50 či více cm vedle. A značí správně.

Na následujících obrázcích máte znázorněno možné šíření pachů. Pokud se vzduch kolem vzorku nehýbe, je teoreticky možné, aby pes vzorek relativně docentroval a značil v podstatě nad ním. Nicméně čím je vzorek umístěn hlouběji, tím více se pach v prostoru rozplízne a pes nebude schopen ukázat jedno jediné místo, odkud vylézá.

Abychom si situaci trochu zkomplikovali, tak málokdy je vzduch kolem vzorku statický. Většinou to někam trochu fouká. A pak se může stát, že pes přímo nad vzorkem neucítí vůbec nic. Naopak, bude reagovat a značit o kus dál. V místech, kde bude pach vylézat ven.

Proč nás vlastně zajímá, kde pach vylézá?

Pes by měl vždy značit u zdroje. Pokud se ke zdroji pachu nemůže dostat, měl by značit místo, kde pach nejvíc vylézá ven. To jsou místa, kde psovi klikáte nebo ho odměňujete (ideálně obojí).

Psovodi začátečníci velmi často nutí psa značit nedostupné úkryty co nejbližší ke vzorku, BEZ OHLEDU NA TO, ZDA-LI TAM PES SKUTEČNĚ NĚCO CÍTÍ ČI NIKOLIV. A to je zásadní chyba. **Pokud psa donutíte označit místo, kde není žádný pach (jen proto, že vy víte, že je to nejbližší ke vzorku), naučíte psa dělat falešňáky.** Pes se přestane spoléhat na svůj nos, a začne se spoléhat na vás. Naučí se značit místa, kam ho budete tlačit.

Zpátky k vodě...

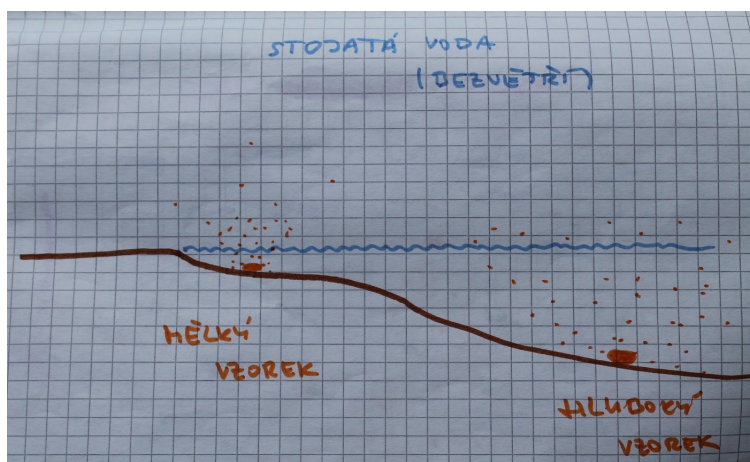
Jak přesně je pes schopný vzorek dohledat? Pokud vzorek nepatrně (stačí opravdu milimetr) kouká nad vodní hladinu, pes ho může dohledat úplně přesně. Jakmile se vzorek potopí (a opět stačí, aby zajel milimetr pod vodu), stane se z něj nedostupný úkryt a pes ho již není schopný přesně dohledat.

!!!POZOR!!! To, že je vzorek velký a je pod vodou hezky vidět psovi (ideálně) vůbec nepomůže, pes se při hledání orientuje čichem. O obtížnosti úkrytu rozhoduje to, jestli pidi-kousek vzorku kouká nad hladinu či nikoliv.

Šíření pachu ve vodě je velmi podobné jako u obrázků se škrabkou. Akorát nás v tuto chvíli nezajímá směr větru, ale zajímají nás pohyby vody - pozor, i stojatá voda se může hýbat!

Stojatá voda

Za stojatou vodu se považují veškeré jezera, rybníky, tůňky, přehrady atp. Pokud stojatá voda opravdu stojí, pach vylézá nad vzorkem. Ovšem čím hlouběji se vzorek nachází, tím pach vylézá na větší ploše a pro psa je obtížnější až nemožné dopřesnění.

Tekoucí voda

Tekoucí voda připomíná druhý obrázek se škrabkou. U tekoucí vody pes úplně potopený vzorek prakticky nikdy necítí přímo nad místem úkrytu.

Vyjímka zde může nastat pouze v případě, že je vzorek položen pod předmětem, který kouká nad hladinu (např. vzorek pod kamenem, který kouká z vody). V tomto případě se občas stane, že pach po daném předmětu vyleze ven a pes je tedy schopen označit přesné místo.

U potopených vzorků v tekoucí vodě nikdy nepředpokládejte, že by pes mohl označit přesné místo. Nemůže. Nad potopeným vzorkem nic necítí.

Ze vzorku se uvolňují pachové molekuly, které ale strhává proud. Než stihnou vylézt nad vodu (tzn. do míst, kde je pes může cítit), proud je odnese o kus dál. O jak velký kus dál záleží především na tom, jak moc je proud silný a jak hluboko je vzorek ukrytý.

Sekundární pachová ložiska

Další zrádná věc u tekoucí vody jsou sekundární pachová ložiska. Co si pod tímto představit? Vzorek se do vody vyluhuje (nechte čerstvou kůru přes noc ve sklenici s vodou a ráno ochutnejte). Tato vyluhovaná voda odtéká potokem do pryč. Jenže většina potůčků neteče úplně rovnoměrnou rychlostí, ale voda se tam různě zachytává - především v různých tůňkách. Z vyluhované vody se dál uvolňují do prostoru pachové molekuly (z vaší skleničky s vodou vyndejte pomerančovou kůru a čichněte k ní - pomeranč bude stále cítit). Pokud se nám v nějaké tůňce začne hromadit vyluhovaná voda, vytvoří se tam sekundární pachové ložisko. Voda se v tůňce začne shromažďovat, tím pádem se na povrch dostane více pachu a pes bude přesvědčen, že našel vzorek. Ten se ale klidně může nacházet o několik metrů dál.

Obrana proti sekundárním pachovým ložiskům je jednoduchá - prostě se jim vyhněte. Pokud začnete **prohledávat terén po proudu**, pes dojde nejdříve ke vzorku. Pachová ložiska se budou vždy nacházet až pod ním.

Jakmile znáte umístění prvního vzorku, hodte si pár listů do vody a sledujte kam plují. Dle toho snadno odhalíte, kde tento vzorek mohl nadělat ložiska a nebude vás to tolik mást při hledání dalších vzorků.

STRATEGIE PROHLEDÁNÍ

Až doposud nás zajímalo, co se dělo pod vodou. Tedy to, na kterém místě nám z vody vyleze pach, tj. kde nám bude pes značit.

Nyní se pojďme podívat na efektivní strategie prohledávání.

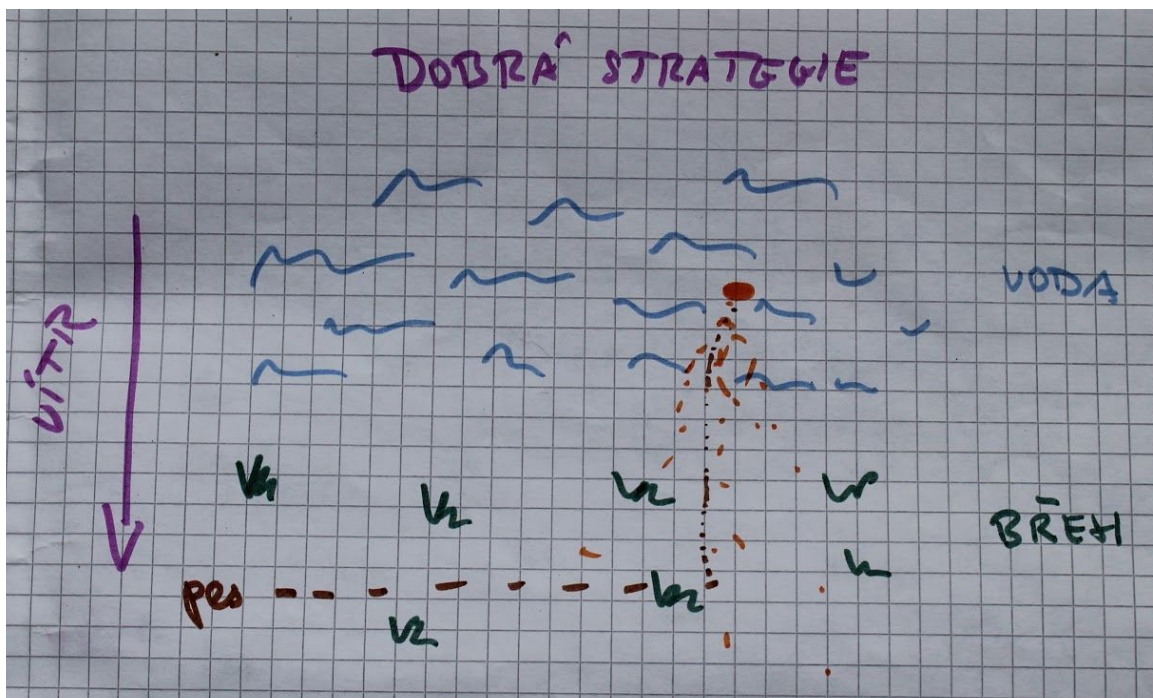
Tedy nás tedy bude zajímat, co se stane s pachem poté, co z vody vyleze. Kam bude putovat, odkud ho bude pes moci ucítit a dohledat jeho zdroj.

Stojatá voda

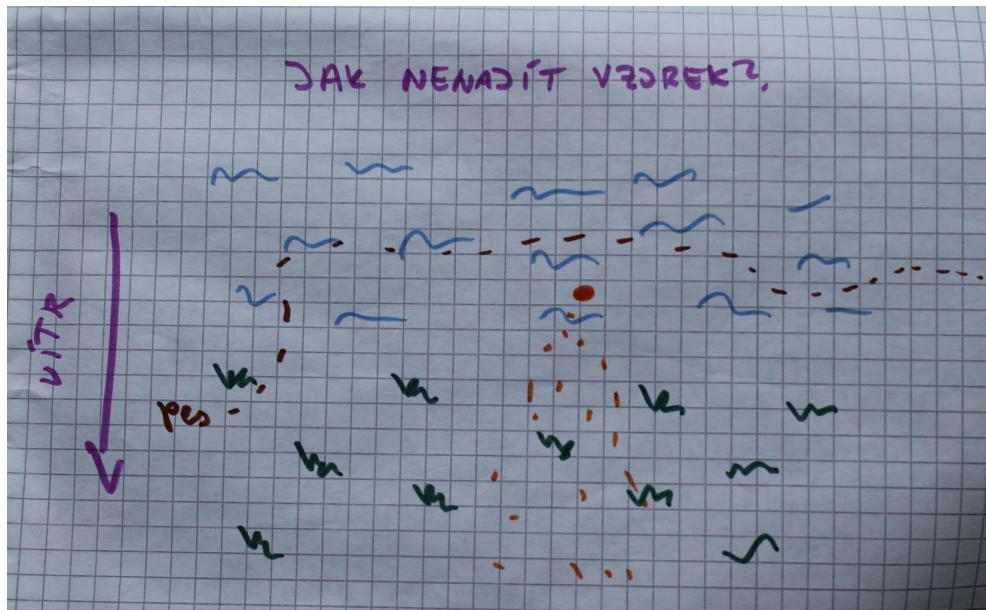
U stojaté vody vás zajímá jediná věc. Fouká vítr z vodní hladiny na břeh, nebo ze břehu na vodní hladinu?

Pokud vítr fouká z vodní hladiny na břeh, je to pro vás ta jednodušší varianta. Pes si při prohledávání nemusí smočit ani tlapku a vzorek hezky ucítí ze břehu.

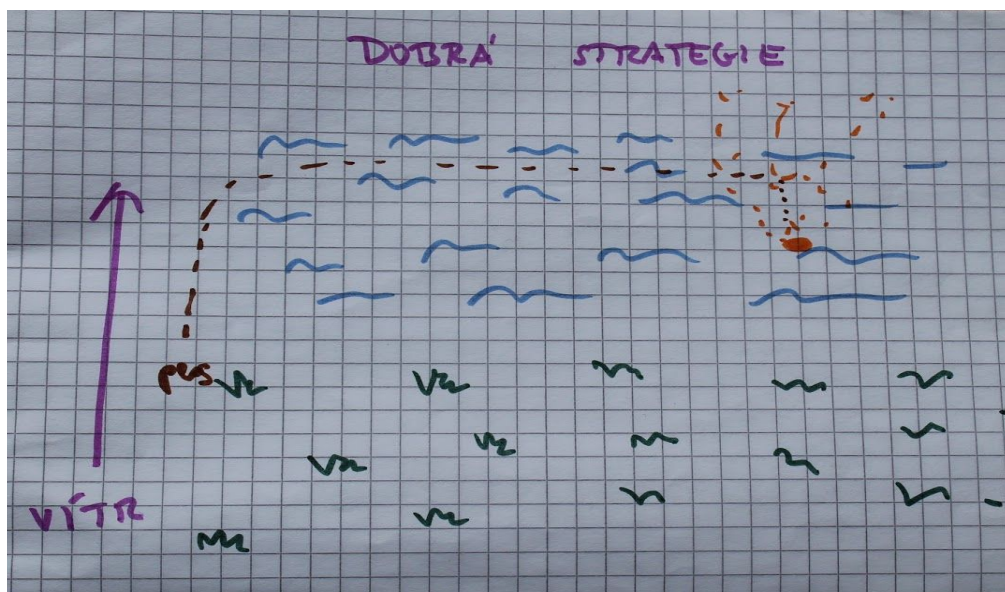
Pro lepší přehlednost obrázků - modré vlny znázorňují vodu, zelené trsy trávy břeh, hnědě je zakreslen vzorek a následné šíření pachu, fialová šipka znázorňuje směr větru a přerušovaná tmavě hnědá čára je trasa psa.

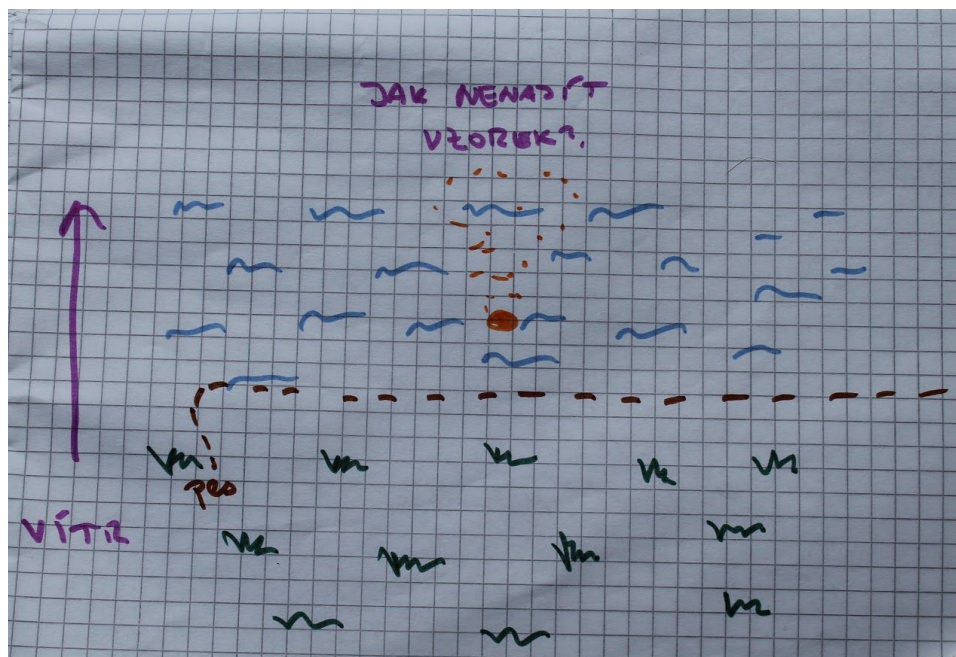
Ovšem pozor, pokud vítr fouká z vody na břeh a pes vám celou dobu prohledává ve vodě, může snadno minout vzorek umístěný mezi psem a břehem.

Pokud vítr fouká ze břehu do vody, měl by se pes po dobu prohledávání pohybovat cca v metrovém pásu od břehu (na zkouškách se prohledává metrový pás).

Pokud bude vítr foukat ze břehu do vody a pes bude celou dobu hledat pouze na břehu, vzorky ukryté ve vodě nenajde.

Tekoucí voda

U tekoucí vody chodím vždy po proudu, ať vítr fouká kamkoliv. **Zde je pro mě priorita se co nejvíc vyhnout sekundárním pachovým ložiskům**, která jsou pro psa prakticky neřešitelná.

Přesto není dobré vítr úplně ignorovat.

Strategie prohledání závisí na typu terénu - tekoucí vody mohou být dost různorodé. Pokud se jedná o nějaký široký tok a je možnost jít pouze po jednom břehu, pak je třeba stejně jako u stojaté vody řešit, jestli vítr fouká na břeh nebo do vody.

Dále vás vítr začne zajímat ve chvíli, kdy se pes zamotá v pachu a nebude se schopný sám vymotat a dohledat zdroj. Pach, který vyleze z vody může být nafoukaný a nachytaný na okolních stromech (hlavně smuteční vrby či jiné stromy nahlé nad vodu), vymletých březích, větších trsech trávy nebo v rákosí. Ve většině případů voda strhává vylezlý pach směrem po proudu. Pokud ovšem fouká silnější vítr, může se stát, že bude vzorek nafoukaný i lehce směrem proti proudu. Nicméně voda je schopná vytvářet sekundární pachová ložiska na mnohem větší vzdálenosti než kam je schopen je dofoukat vítr. Pro psovoda je nafoukaný pach čitelnější než ložisko ve vodě, protože ví, že na vodní zkoušce prostě vzorek nemůže být umístěn ve výšce na stromě...

NÁCVIK

Pravidlo 10:1

Z hlediska tréninku nedostupných vzorků platí ve vodě stejná pravidla jako např. v urbanech. Rozhodně vždy a za každých okolností dodržujte pravidlo 10:1. Deset dohledatelných vzorků (deset vzorků, které koukají nad hladinu) na jeden vzorek nedostupný (úplně potopený). V případě vody si to u svých psů čárkuji. Pokud se s velkou vervou vrhnete do nácviku potopených vzorků, brzy zjistíte, že vám váš pes začíná značit dřív a dřív, slabší a slabší pachy, a úplně ztratí snahu vzorek přesně dohledávat.

Voda je záludná v tom, že u potopených vzorků nikdy úplně neodhadnete, kde by teda ten pach měl vylézat ven. A tudíž pokud pes něco značí, musíte mu věřit, že přesněji už to dohledat nejde. Tlačit psa do míst, kde si myslíte, že by to mělo být cítit (ale nikdy to nemůžete vědět na jisto) je velmi kontraproduktivní.

Pes by měl věřit, že vzorek je dohledatelný a měl by se vždy snažit ho dohledat. Takže **na každý potopený vzorek si udělejte minimálně deset nálezů ve vodě, které půjdou dohledat úplně přesně.**

Jakou zvolit obtížnost?

U psa, který se připravuje na z-tka, je hlavním cílem vodních tréninků naučit ho přesné dohledávání vzorků ve vodě. I psovi jinak zkušenému v hledání na souši může voda pořádně zamotat hlavu. Pes, který ještě nemá složený základní zkoušky, má všechny vzorky ukryté tak, že část jich trčí nad hladinou (potopené vzorky vůbec netrénuje). Pokud si náhodou pes vzorek zašlápně, práci přerušte a vzorek vraťte do původního stavu.

Pokud má pes snahu hrabat (a v jiných terénech nehrabe), pravděpodobně to dělá z nejistoty. Začněte tedy lehčími úkryty - nechte vzorek víc koukat nad hladinou. Jak bude pes sbírat zkušenosti, postupně zvyšujte obtížnost tím, že necháte vzorek koukat méně a méně až nakonec bude pouze cca milimetr nad hladinou a zbytek bude potopen.

(Pokud má pes snahu hrabat i v jiných terénech, trénink vody zatím odložte).

Pes, který se připravuje na jedničky, dodržuje pravidlo 10:1. Deset z-tkových úkrytů, kdy vzorky koukají z vody ven na jeden vzorek, který je umístěn několik milimetrů pod hladinou. Ke vzorku lehce pod hladinou přistupte pouze tehdy, pokud pes u z-tkově ukrytých vzorků nejeví ŽÁDNOU tendenci hrabat. U lehkých úkrytů můžete postupně přidávat kritéria velikosti prostoru a doby ukrytí (větší terény a delší dobu schované vzorky).

Pes, který se připravuje na dvojky opět dodržuje pravidlo 10:1 (deset z-tkových úkrytů na jeden potopený). U potopených vzorků si pohrává s různou hloubkou. V rámci jednoduchých úkrytů je velmi důležité pracovat na vytrvalosti psa, pokrytí terénu (neznámý počet vzorků) a

na době ukrytí (práce se sekundárními pachovými ložisky - ty vytváří i vzorky, které z vody částečně koukají, není to otázka pouze potopených vzorků). Takže nebojte, rozhodně se dvojkový tým nemusí na z-tkových úkrytech nudit, pořád je tam spousta jiných kritérií, které se dají zvyšovat :-).

Čistota prostoru

Na každé hledání ve vodě použijte vždy čistý prostor. Teplé úkryty ve vodě (místo, kde vzorek byl, ale už se vyndal) jsou pro psa prakticky neřešitelné (pes není schopný poznat, že se vzorek už vyndal). U stojaté vody se jednoduše přesunete o kousek dál. U tekoucí vody si dejte pozor, abyste v rámci tréninku postupovali proti proudu. Pokud ukryjete vzorek do potoka, považujte celý potok směrem po proudu od daného úkrytu za kontaminovaný. Voda je schopná přenášet pach na poměrně dlouhé vzdálenosti a ráda tvoří sekundární ložiska. Mohli byste tak psům v tréninku zbytečně zamotat hlavu.

Doba pachování

U všech potopených vzorků je velmi důležitá doba pachování. Jednak musíte dát pachu čas, aby stihl vylézt nad hladinu a pes ho mohl cítit. Druhak čím delší dobu se vzorek ve vodě nachází, tím víc se rozplizne kolem a tvoří silnější sekundární pachová ložiska. Na vyšších zkouškách se vzorek pachuje 2 hodiny!!! Pokud tedy se psem trénujete vzorky, které jsou ve vodě umístěny 5 minut, pravděpodobně budete mít s dohledáním vzorku umístěného dvě hodiny velký problém.

Čistota úkrytu

S delší dobou pachování souvisí i čistota úkrytu. Pokud chcete vzorek umístit tak, aby chvilku vydržel, je většinou nutné nějakým způsobem narušit dno (vzorek zapíchnout, dát ho pod kámen atp.). A stejně jako u zahrabaných vzorků, narušené dno je velmi pachově výrazné (kolikrát ho cítíte i vy). Pokud si nedáte pozor, pes si s tím brzy naučí pomáhat (v lepším případě). V horším případě vám časem začne značit i jen rozryté dno. Proto je dobré dno rozrýt v terénu na víc místech, nikoliv pouze tam, kde je vzorek. A samozřejmě čím delší dobu bude vzorek uložen, tím víc se stihne terén vrátit do původního stavu a rozryté dno nebude tak pachově výrazné...

Z pohledu rozhodčího?

U potopených vzorků je důležité vidět u psa snahu dohledávat. Pokud pes projde nad vzorkem, místo pečlivě prověří, pokračuje po proudu dál a až za kus se rozhodne provést značení, je to v pořádku. Pokud pes místo úkrytu přeletí nebo jde ze špatné strany a ani se k němu nedostane, a psovod už hlásí nález, není možné z pozice rozhodčího říct, jestli se pes

už opravdu dostal do nejbližšího možného místa, nebo jestli se pouze chytil na nějaké sekundární pachové ložisko. Takže u vyšších vodních zkoušek na stylu práce určitě záleží.

Jak hlásit nález?

U všech nedostupných (v případě vody tedy u všech úplně potopených vzorků) musíte mít při hlášení nálezu určitou toleranci.

V případě tekoucí vody byste měli být schopni určit, zda-li se vzorek nachází po proudu či proti proudu od místa, kde pes značí.

Při hlášení nálezu neříkáte 'tady je nález' (protože on v místě značení s největší pravděpodobností není) ale zformulujete to ve stylu: tady mi pes značí, nikde výš nereaguje, tudíž nález bude kousek směrem proti proudu. Terény na vyšších zkouškách jsou tak velké, že vám jde spíše o to určit úseky, kde vzorky jsou. Úseky prostoru, nikoliv konkrétní místo. Představu o tom, jak daleko pes v jakých podmínkách značí, získáte zkušenostmi z tréninku (zde opravdu doporučuji vést tréninkový deník).